

Kaïns teken

In Genesis 4:15 staat dat Kaïn een teken krijgt van de Heer, nadat hij zijn broer Abel heeft gedood. Er zijn in de loop van de geschiedenis veel gedachten geweest over wat dit ‘teken’ zou kunnen zijn.

In de Midrash, de Joodse verklaringen bij de tekst, worden al verschillende mogelijkheden genoemd:

In Genesis Rabba 22:12 wordt gezegd dat Kaïn zelf het teken is. Hij is een wandelend voorbeeld voor anderen om zich niet op dezelfde manier te gedragen ten aanzien van een broer als hij gedaan heeft.

Andere mogelijkheden die gesuggereerd worden zijn: Het teken is een haar op Kaïns voorhoofd. Of het is een gekleurde vlek op Kaïns huid. Het kan ook een brandmerk zijn of een tatoeage.

Benno Jacob, een Joodse geleerde uit de vorige eeuw, zegt dat als met het woord ‘teken’ een lichamenlijk kenmerk bedoeld zou zijn, het lichaamsdeel waar dit teken op aangebracht is genoemd zou worden, met het voorzetsel λ [; erbij. Bijvoorbeeld in Exodus 13:16, Deuteronomium 6:8 en 11:18 is sprake van ‘een teken op (λ [;) de hand’.

Er zijn tal van voorbeelden te noemen waar de uitdrukking λ [; $\sim\psi\phi\iota$, ‘leggen óp’ gebruikt wordt. Zie bijvoorbeeld Genesis 24:47, waar Rebekka een sieraad ‘op de neus’ krijgt. In Genesis 41:42 krijgt Jozef een gouden ketting op (om) de nek. En in Genesis 48:18 legt Jakob de hand op het hoofd van Efraïm, wat volgens Jozef verkeerd is.

In Genesis 4:15 legt de heer geen teken óp Kaïn, maar legt hij een teken vóór Kaïn. Niet λ [; $\psi\iota\theta$; λ [;,, maar $\psi\iota\theta$; λ ..

Mijn conclusie is dan ook dat hier niet een lichamenlijk teken aan het lichaam van Kaïn bedoeld is.

Wat zou dan wel met dit ‘teken’ bedoeld?

De Midrash geeft verschillende opties, zoals ‘de regenboog’. Ook kan de besnijdenis bedoeld zijn, want dit wordt later ook een teken genoemd.

Er zijn ook verklaarders die denken dat het om een hond gaat, die aan Kaïn gegeven wordt als kameraad en om hem te beschermen. Deze menen dat het teken in elk geval bescherming inhoudt.

Eén opvatting ben ik tegengekomen waarin gezegd wordt dat dit woord ‘ot aangeeft dat het de Heer zelf is die met Kaïn meegaat.

In het verlengde hiervan wil ik mijn eigen opvatting geven, namelijk dat de Heer zelf meegaat. Deze gedachte is gebaseerd op de drie letters van het woord $\tau\alpha\alpha$. Het woord $\tau\alpha\alpha$ wordt namelijk gevormd door de letters α , ω en τ . En dit zijn de eerste en laatste letter van het Hebreeuwse alfabet, met de letter ω in het midden, In Jesaja 41:4 zegt God zelf bij monde van de profeet: Ik ben de eerste en ik ben de laatste.

Vraag: Omdat wij als mensen, en zeker als Europeanen, in wezen ook moordenaars zijn, zouden wij dit verhaal over Kaïn ook op onszelf willen toepassen? Immers wie is niet mede verantwoordelijk voor de hongerdood van mensen in derde wereldlanden? En lijdt de dierenwereld niet onder ons consumptiegedrag?

Lukas de Groot, Maart 2024